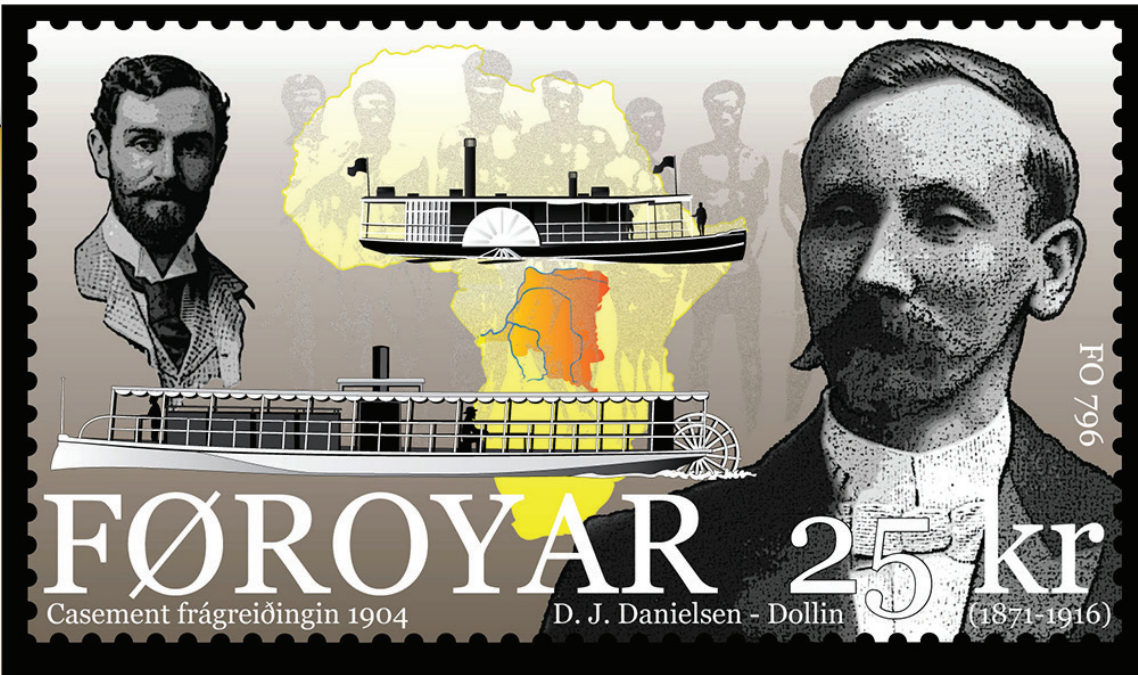

Komandi partur:

Í komandi parti verður hildið fram við røðini um Kristian Djurhuus. Hesa ferð verður tað um kongavitjanina í 1921.

Daniel J. Danielsen
Dollin (1871-1916)

Hesar myndir eru ein partur av próvtílfarinum í bókini. Serfrøðingar meta, at tað er sami fotografur, sum hevur tikið allar myndirnar. Men tær eru tiknar í hvør sínum staði. Tann ovara røðin í Ikoko og tann niðara í Bonginda. Tað er bara ein kendur myndamaður, sum hevur verið í báðum støðum, og tað er Dollin.

Óeftirfarandi søguskriving

Tað er í tíðini síðan tá skrivað fitt um hetta tíðarskeiðið í samband við Congo. Men tá ið Dollin ikki hevur verið partur av kendu søguni, so er størsti parturin av tí, sum er skrivað, antin beinleiðis skeivt ella mangulfult. Hetta fer henda nýggja bókina at rætta uppá grundað á skjøl í bretskum søvnum umframt annað atkomiligt tilfar.

Tá ið bókina um Dollan kom út í 2010 varð longu staðfest, at Dollin hevði byrjað tað, sum kallaðist Congo Reform Campaign í 1903, við teimum avleiðingum hon fekk.

Tá var niðurstøðan, at tær myndir, sum hann hevði brúkt í hesum sambandi, vóru horvnar. Men nýggjar kanningar vísa, at tað er ikki so. Tær eru nevnliga ógvuliga væl kendar. Um tað t.d. verður googla “congo atrocities leopold” koma fleiri av hansara kendu myndum fram av fólki, har høggra hondin er avkvett.

Hesar myndir eru eisini í bókum og ritum, sum umrøða hesa tíðina í Congo. Tað eru tveir myndatakarar, sum hava fingið heiðurin fyri hesar myndir. Annar er trúboðarin Alice Harris, eisini frá Balolo missiónini. Í ár hava verið í minsta lagi tvær framsýningar í Bretlandi, har boðskapurin er, at tað eru Alice og maður hennara John Harris, sum byrjaðu hesa herferðina móti støðuni í Congo við egnum myndum. Tað eru eisini bókur og greinar skrivaðar við sama boðskapi.

Tað er tó lætt at staðfesta, at Harris hjúnini tóku sína fyrstu kendu mynd í mai 1904. Tey komu til Bretlands á heysti 1905, og teirra fundarrøð byrjaði í 1906. Hetta var langt aftaná Dollan.

Hin er William D. Armstrong, leiðari á missiónsstøðini Bonginda, har Dollin eisini virkaði. Sagt varð um Armstrong, at eitt eyðkenni fyri hansara myndir var, at hann vavdi hvít klæði um viðkomandi, so meislaði armurin sást betri á myndunum.

Men tað kann staðfestast, at tað kann ikki vera Armstrong, sum hevur tikið hesar myndir.

Permumyndin til bókina av Mola og Yoka vísir fyrstu myndina, sum kann dagfestast.

Her siga fleiri søgufólk, at henda myndin er tikin av Armstrong, tí hvítu klæðini um kroppin eru eyðkenni fyri myndirnar hjá honum.

Men henda mynd er tikin í bygdini Ikoko, hagar Casement og Dollin komu, áðrenn teir komu til Bonginda. Hetta merkir, at Armstrong kann ikki hava tikið hesa mynd, tí hann var als ikki í Ikoko, har aðrar líknandi kendar myndir eru tiknar. Tað er líknandi myndir tiknar í Bonginda. Men serfrøðingar siga, at alt bendir á, at tað er sami fotografur, sum hevur tikið hesar myndir.

Henda próvførslan vendir tískil øvugt av tí, sum er ætlanin við henni. Tá ið bert Dollin av teimum báðum hevur verið í báðum støðum, kann tað bert vera hann, sum hevur tikið hesar kendu myndir.

Fyri at fáa hesa søguna at passa við sjálgjördu niðurstøðuna verður av professionellum søgufrøðingum enn tá gjørd tann søga, at Armstrong var saman við Casement á ferðini, og at hann tá hevur tikið hesa myndir. Tá ið ein so fyrst hevur sagt tað, taka onnur tað upp aftur og leggja kanska eitt sindur afturat.

Men tað er lætt at staðfesta frá dagbókini hjá Casement, at hetta passar ikki. Einasti hvíti maður á ferðini umframt Casement var Dollin. Armstrong var á eini dagsferð saman við Casement inn í landið, meðan teir lógu í Bonginda. Men tá var Dollin eisini við.

Søgan stuðla av fremstu søgufrøðingum

Tað tykist, sum at søgufólk ofta fara ógvuliga lætt um sannleikan. Tey gera sær sína niðurstøðu, og so verður próvførslan lagað har eftir. Tí er nógv av tí, sum verður skrivað, beinleiðis í stríð við sannleikan.

Tað er lutfalsliga lætt at finna tilfar um hetta mál. serliga á skjalasavninum hjá London School of Economics í London. Men hetta verður bert gjørt í tann mun, sum hetta tæinir ásetta setninginum. Eitt gott dømi um hetta er bók, sum er skrivað av fyrrverandi medarbeiðara á tí skjalasavnið í Edinburgh, har skjølina hjá Balolomissionini eru varðveitt. Hann tekur ikki Dollan uppá tungu,

hóast hann veit betur. Men at gera hetta vildi oyðilagt hansara niðurstøðu!

Tað eru tó títetur søgumenn, sum í hesum førinum viðganga síni mistøk. Ein av teimum er søguprofessorin Kevin Grant frá Hamilton lærda háskúlanum í statinum New York. Hann hevur skrivað, at myndirnar, sum vórðu brúktar í umrøddu Congo herferð vórðu tiknar til Bretlands av Casement. Tá ið hann varð gjørdur varur við, at hetta ikki kundi bera til, tí fyrst Dollin og síðan Grattan Guinness, leiðari á Balolo missiónini, byrjaðu sína herferð í november 1903, meðan Casement kom til London 1. desember, ásannaði hann, at hann kundi ikki hava rætt. Hann hevur síðan stuðla míni áskoðan um hetta mál. Í seinasta telduposti segði hann seg skriva eina bók um umrøddu Harris hjúnini. Hann segði seg í bókini fara at vísa til mínar kanningar og niðurstøður.

Søgufrøðingur hugtikin av bókini

Ætlanin var, at bókina skuldi koma út samstundis sum frímerkið. Men hon verður nakað seinkað, og tað hevur eisini sína góðu orsök.

Bókina hevur longu vakt áhuga millum søgufrøðingar, eisini í USA. Ein av hesum er søguprofessorin Dean Pavlakis frá Carroll College í Montana. Hann er serfrøðingur viðurskiftum í Congo og er sjálvur við at skriva bók alment um Congorørsluna, og kemur hon út komandi ár.

Hann hevði frætt um ætlaðu bókina og spurdi um kann kundi siggja mitt handrit. Tað var sjálvsagt í lagi. Á henda hátt kann hann fáa tilfar frá mær, sum hann ikki hevur sjálvur, og tað sama kundi so vera hinvegin.

Dean hevur onkrar viðmerkingar til handritið, men sigur: .. your manuscript is

a stunning piece of work. Your research on Danielsen sets a very high standard that others would do well to follow.

Leysliga umsett sigur hann: “Títt handrit er eitt framúrskarandi arbeiði. Tígar kanningar eru á einum sera høgum støði, sum onnur áttu at fylgt”. Aðrar viðmerkingar eru sama slag bæði frá honum og øðrum.

Tað eru eisini søgufrøðingar í Bretlandi, Belgia og Írlandi, sum siga tað sama.

Tað eru í hvussu er tvær bókur, sum koma út í USA, sum fara at hava sannleikan um Dollan vísandi til mitt tilfar.

Her verður tískil talan um eina bók, sum er ein framúrskarandi lýsing av einum føroyingi, sum skapti heimssøgu. Hon er so undirbygd, sum nøkur søga kann vera, váttað av fleiri serfrøðingum.

Útsøluverðin verður kr. 200. Tey sum hava hug at geva viðskiftifólki og kenningum hesa søgu, kunnu fáa hana fyri kr. 175, um bíløgð verða minst 5 eintøk. Tá fylgir fyrsta-dagsbrævbjálvi við frímerkinum við.

Sjálvur geri eg ikki nakað serligt burtur úr bókum, sum eg skrivi. Men henda søgan er so serstøk, at hon eigur at verða kend, eisini í Føroyum. Skuldu bólkar av áhugaðum havt áhuga fyri tí, vil eg fegin hava eina framløgu, har bókina kann fáast fyri serpris. Teldupostur kann sendast til: oljacobsen@olivant.fo